

Молодіжні програми профілактики злочинності серед молоді: загальнотеоретичний аналіз

Гавловська А.О.

Анотація: в науковій статті здійснено загальнотеоретичний аналіз механізму формування та реалізації молодіжних програм профілактики злочинності серед молоді.

Ключеві слова: молодіжна програма, молодь, злочинність, заходи, причини злочинності.

Ключевые слова: молодежная программа, молодежь, преступность, меры, причины преступности.

Keywords: youth program, youth, crime, events, causes of crime.

Політика в сфері зі злочинністю: актуальні проблеми сьогодення: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції / 25-26 лютого 2011 року - Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2011. – С.118-120.

На даний момент неповнолітні є найбільш криміногенно-враженою частиною населення. Динаміка рівня злочинності серед молоді збільшується, наприклад за статистичними даними МВС, неповнолітніми в 2009-2010 навчальному році скоїли на 20,6% злочинів більше, ніж у минулому навчальному році.

З метою профілактики злочинності серед молоді вважаємо за доцільне створення комплексних молодіжних програм загальнодержавного та локального рівня з запобігання вчинення злочинів молодими людьми. Такі програми повинні мати як комплексний так і адресний характер, адже складність всієї системи попередження злочинів серед молоді полягає у її багаторівневий та різноспрямований характер.

Метою адресної або комплексної загальнодержавної чи локальної молодіжної програми з профілактики злочинів серед молоді (Далі - молодіжної програми з профілактики злочинів серед молоді) є забезпечення активної

наступальної протидії злочинності серед молоді та досягнення уповільнення темпів її зростання. Окремими вченими-кримінологами (Мосюнь О.) до мети профілактики злочинності серед молоді додається така складова, як: припинення деформації особи, яка вже почалася, а також блокування впливу на неї криміногенних факторів мікросередовища ще до того, як вони виявляться в злочинній поведінці.

Слід також розмежувати, мету національної програми запобігання злочинності серед молоді, де містяться загальні рекомендації щодо заходів, які повинні проводитися та мету локальних програм запобігання злочинності, які розробляються та втілюються на місцевому рівні з ініціативи самих громадян.

Головний принцип побудови програми – це вплив на структуру сприяння злочину з тим, щоб зменшити вигоду (як матеріальну так і моральну), яку отримують злочинці в результаті вчинення злочину, зробити більш складним та ризикованим її здобуття[3].

Молодіжні програми з профілактики злочинів серед молоді повинні охоплювати три рівні формування та реалізації: 1) загально-соціальна профілактика злочинності; 2) вдосконалення правового механізму профілактики злочинності серед молоді та реалізація молодіжної політики держави у даній сфері; 3) спеціально-кримінологічна профілактика злочинності серед молоді.

Заходи молодіжної програми з профілактики злочинів серед молоді доцільно спрямовувати на подолання об'єктивних та суб'єктивних причин злочинності серед молоді. До яких слід віднести такі, як:

1. Об'єктивні причини:

а) чинники, які формують особу молодого злочинця (сімейне неблагополуччя, асоціальне оточення, недоліки морально-правового виховання, криміногенний вплив на підлітків неформальних груп молоді, втягнення неповнолітніх у злочинну діяльність дорослими особами з кримінальним досвідом, труднощі в оволодінні професією та працевлаштуванні молоді тощо);

б) обставини, що сприяють скоєнню злочинів серед молоді (погана охорона матеріальних цінностей, недоліки організаційного характеру, які допомагають особам зі сформованою антисуспільною орієнтацією реалізувати злочинні наміри, віктимна поведінка жертви злочину тощо) [6, С. 104; 2];

в) посилення матеріальної, економічної та психологічної залежності молоді від суспільства та батьків, труднощі одержання статусу самостійної автономної особистості, тобто досягнення стану дорослості;

2. Суб'єктивні причини:

а) мотивація вчинення злочину (психічний стан особи, її погляди та установки, потреби й ціннісні орієнтації, які були сформовані під впливом попередніх об'єктивних причин);

б) низький рівень правосвідомості та правової культури молоді;

в) відсутність помітного соціального просування і зростання соціального статусу, брак стимулів для продовження освіти.

Заходи загально-соціальної профілактики злочинів серед молоді не спрямовані на безпосереднє запобігання злочинів, але сприяють усуненню об'єктивних причин злочинності серед молоді, зниження загального рівня кримінальної ситуації серед молоді.

До загально-соціальних заходів профілактики молодіжної програми з профілактики злочинів серед молоді можна віднести такі: 1) розроблення програм соціального та економічного розвитку окремих категорій молоді (наприклад: сільської молоді, «дітей вулиць» тощо); 2) надання соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям, адресного підходу до забезпечення прожиткового мінімуму доходів сімей, дотримання соціальних гарантій і пільг, встановлених законодавством; 3) збереження закладів освіти, створення нових типів навчально-виховних установ для дітей різного віку, організація їх дозвілля; 4) відновлення мережі спортивних клубів і секцій за місцем проживання, навчання, у сільській місцевості; 5) створення різних консультаційних центрів для молоді, надання психокорекційної допомоги

підліткам, членам їх сімей задля усунення сімейних конфліктів[5]; 6) створення системи підвищення рівня працевлаштування молоді; 7) створення та реалізація соціальної реклами на загальнодержавному рівні; 8) забезпечення фінансовою підтримкою молодіжні та дитячі громадських організацій та виконання загальнодержавних програм і заходів стосовно дітей, молоді; 9) заходи з реалізації державної політики спрямованої на подолання дитячої бездоглядності та безпритульності; 10) заходи з виявлення і забезпечення розвитку творчих, інтелектуальних здібностей дітей та організації їх змістовного дозвілля тощо.

Серед заходів вдосконалення правового механізму профілактики злочинності серед молоді та реалізація молодіжної політики держави у даній сфері можна виділити наступні: 1) вдосконалення норм законодавства щодо притягнення неповнолітніх до відповідальності не лише за злочини, але й за адміністративні, дисциплінарні проступки та порушення у сфері цивільного законодавства (наприклад: застосування різних видів суспільно-корисних робіт спрямованих на усунення шкоди завданої неправомірними діями молодих людей); 2) проведення круглих столів з представниками молодіжних організацій при формуванні молодіжних програм з профілактики злочинів серед молоді; 3) залучення до реалізації профілактичних заходів не тільки правоохоронні органи, але й громадські організації (в тому числі і дитячі та молодіжні організації), широке залучення громадян (наприклад: у громадському патрулюванні при здійсненні ситуативної превенції злочинності серед молоді); 4) введення в програму загальної освіти дисциплін з правового виховання та освіти [4]; 5) залучення до профілактичної роботи місцеві органи виконавчої влади та місцевого самоврядування тощо.

Заходи спеціально-кримінологічної профілактики молодіжної програми з профілактики злочинів серед молоді безпосередньо спрямовані на ліквідацію джерел формування особи злочинця та її входження до кримінальної структури. Ці запобіжні заходи стосуються, зокрема, таких типів груп як: а) групи, що стоять на межі законслухняної поведінки; б) скоюють злочини

випадково; в)орієнтовані на порушення правових норм; г)спеціально створені для вчинення злочинів [5].

Отже, ми можемо зробити висновок, що типова модель програми запобігання злочинності серед молоді характеризується міцним зв'язком правової системи запобігання злочинності із сферами позаправової системи та рівновагою між соціальним та ситуативним запобіганням злочинності.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бовть О. Б. Віктимна поведінка як психологічна проблема // Соціальна психологія. – 2004. – № 4 (6). – С. 14 - 22.
2. Мосюнь О. Деякі морально-правові аспекти віктимної поведінки молоді [Електронний ресурс].// Український центр політичного менеджменту
Режим доступу до ресурсу:<http://www.politik.org.ua/vid/magcontent.php3?m=6&n=75&c=1782>
3. Петров Н.О. Скандинавська модель запобігання злочинності неповнолітніх та молоді [Електронний ресурс]. - Режим доступу до ресурсу:
<http://www.br.com.ua/referats/Pravo/32832-4.html>
4. Обухов В. Н. Педагогические основы формирования правового опыта подростков: Автореф. дис. ... докт. пед. наук. – М., 1988.
5. Яницька Н.В. Групова корисливо-насильницька злочинність молоді та її попередження: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юр. наук: спец. 12.00.08 - кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право. / Н.В. Яницька.- Київ, 2000. [Електронний ресурс]. - Режим доступу до ресурсу: http://dysertaciya.org.ua/disertaciya_1_366.html
6. Яницька Н.В. Напрями боротьби з правопорушеннями молоді // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ України. - Київ, 1998. -№3. -С. 103-107.